

Isz Amerikos.

Nužudyti žmogžudžiai.

New Port, Ky. Užuosėjai merginos Pearl Bryan, 20 d. Kovo likosi čia nužudyti. Isz syk gubernatorius buvo išdėjęs padavimą nužudyti tik vieną isz užmušėjų, Jacksoną, kitą gi, jeigu Jackson pripažis jį nekaltu, palikti. Jackson wienok sawo nekaltumą parodyti negalėjo, Jackson gi teipogi už sawo draugą neatsiliepė.

Naujos aukso kastynės.

Netoli Bethel. Vt. likosi surasti nauji aukso plotai. Susiwažiavo čia jau dabar daug aukso įsiektojų, kurie nutirpus sniegiui, nori tuojaus pradėti darbą. Susitvėrė teipogi aukso kasimo kompanijos, kurios nuo szio paswario parengia naujas aukso kastynes. Kompanijų tokių yra jau dabar kelios, kaip antai: Norton Gold Mining Co., Gay Hill Mining Company; kapitalas paskutinės yra 500,000 dol. To liaus, žinoma, susitvėrė jų dar daugiau. Kaip sakė, dabar susitvėrusios kompanijos jau turi susipirkusias reikalingas maszinas, kurias išsadalins jau sugabeno ant aukso plotų wietos. Kaip tik nutirpus sniegas, wisur prasidės darbai.

Žmogžudystė ir patzudyte.

WAMEGA, KAS. Farmerys William Fees, gyvenantis 5 mylių nuo čia, norėjo nužudyti wisus sawo paczios giminės. Mat jo pati buvo jį apleidusi ir apsigyveno pas sawo tėvus, Johnsonus. Čia tai ir atėjo žmogžudystė; szowė pirmiausiai į sawo moterį, paskui į jos motiną, toliau į paczios seserį ir į wuoserį. Wisos trys moterys yra mirtinai sužeistos, paszwomas Johnsono yra teipogi pawojingas. Atlikęs sawo paczios giminės, Fees parėjo namon ir čia patenziszwė.

Bjauri motina.

SEDALIA, Mo. Negrė, Marija Arnold ir jos 10 metų duklė, Genewa, likosi suarezuotos. Jos yra apskystos užtai, kad ant paliepmo motinos, duklė užmušė 1 metų sawo brolių. Mergaitė pasakoją, kad motina, iszeidama isz namų, žadėjo duoti jai 5 dol., jei gu pargrįžus ras užmuštą sunų. Mergaitė prisipažino, kad ji sawo mažą brolių teip ilgai muszė ir spardė, pakol tas nepasimirė. Ar užmokojo jai už tokį darbą motina pažadėtus 5 dol., nežinia.

Didelis gaisras.

St. LOUIS, Mo. Užsidegė čia didelės krautuwės "Ely Wather Dry Goods Co". Wertę sudedusios triobos skaito ant 1700000 dol.; apart to, sudegė wisokių taworų už 1500000 dol. Taigi bledys ugnelės padarytos yra wirszum 3000000 dol. Prie ardy-mo sienos, ji netikėtai sugriuvo ir užmušė wieną isz gesintojų, du gi likosi sunkiai apskulti. Per sudegimą krautuwės, apie 1000 jose tarnawusių pagelbinų atsi-rado be darbo.

Atsargus wagiilis.

Detroit, Mich., likosi suarezuotas Frank Lawrence, sargas ant centraliesko geležinkelio stacijos. Sugriebė jį rando inspektorius beardant paczto maiszelius, isz kurių isziminėjo piniginius ir kitokius kiek nors wertus siuntinius. Per jo wagystas pacztas nužudė 20,000 dol., kiek galėjo tuom tarpu susekti. Gal yra ir daugiau jo pawogty paczto siuntinių. Tokiu budu mat jis per ket-lėpą metų atsargiai palegwinda-wo paczto maiszelius. Likosi jis sudegęs ant trijų metų į patzismo namus.

Ilgia kelionė.

I New York atkako dabar laiwus T. F. Oakes, kurisai Liepos mėnėy paretų metų isz Hong Kongo (Pietinėj Azijoj) buvo is-plaukęs į New Yorką. Liwų čia wisi laikė už prazuwusį. Paretį sawai- tų angliškais laiwais Kasbek, plaukiantis isz Philadelphia į Fiume (Pietinėj Austrlijoj), ant jurių pa-tiko Oakes prie jo prisitartines

Nelaimė ant geležinkelio.

LEVATON JUNCTION, IND. Netoli nuo čia susimuszė taworinis Chicago & Erie geležinkelio traukis su specializisku traukiu expresinės kompanijos Wells Fargo & Co. Abi lokomotyvos parwiro ir isz dalies likosi sudaustytos. Lokomotyvos konduktorius, Glass ir peczkuris specializisko trauko, szokdami nuo lokomotyvos pawojingai apsikule. Ant kito trauko apskultų ne buvo.

Greitasis Baltimore & Ohio geležinkelio traukis, netoli Oak-lan, iszszoko isz rėlių. Prie to—wienas pasażierius, Jenerolas Fullerton, waziuojantis Pullmano wagone, likosi užmuštas, 12 gi likosi sunkiai apskulti. Traukis isz- ejęs isz Cincinnati bėgo su grei-tumu 45 mylių ant walandos. Užbėgus jam ant tilto ant upės Youghiogey, netoli Oakland, iszszoko isz rėlių bagażinis, expresi-nis, wienas pasażierinis ir wienas Pullmano wagonas ir nusirito nuo kelio suplymo į upę. Pullmano wagonas, kuriame waziawo Jenerolas Fullerton, su wisu susi-dauzė. Sužeistus nuwezė tuojaus į Queen City, kur likosi ligon-butįjį patalpinti.

DENVER, COL. Ties 19 uelyčia ant Denver & Golf geležinkelio susimuszė dvi isz priesingų pu-sių bėgancios ant wienų szėnių lokomotyvos ir wiena isz jų li-kosi su wisu sudaudyta. Du jau-ni wrai, irlandziečiai: Hugh Mc Bridge ir Patrick Casey, kurie ejo į darbą skersai geležinkelio rėlių, likosi isziwėrusius isz lo-komotywų garų ant wietos už muszti; kunai jų nuo garų su-wisi iszwrė. Maszinista loko-motyvos prigulincius prie pasażierinio trauko likosi suarezuot-as už neapsižiurėjimą, per ką ir pati nelaimė atsitiko.

Twanai.

Isz MEMPHIS, Ten. Wandens upėj Mississippi kyla augstyn. Szaurinėj ir Pietinėj Dakotoj szia žiemą iszpuolė daug sniego, kurisai dabar nuo lytų tirpdama, sutvėrė didelius twanus. Tennesseej dideli žemės plotai wandens užlieti. Ateina žinios ir apie prigrėsiusius. Netoli Caruthersville, Mo. prigrėzė žmonys. Waisingos klonys Tennesseej, ir Arkanse wandens užlietos. Twana nuneszė daug farmų.

Sztetuose; Kansas, Nebraskaj Iowoj wėl iszpuolė neiszpasa-kytai daug lytaus. Seniaus už-gimę twanai dar ne buvo pasi-haigę, nuo dabartinių lytų jie tik pasididins. Upės Missouri ir Mis-sissippi, kuriose wandens dar ne buvo nusekę, wėl kyla augstyn. Bijosi, idant dabartiniai lytus ne atgabendų dar daugiau bledies negu pirmutiniai.

Per Texasą paretą subatą per-bėgo smarkus uraganas (wėtra) ir labai daug pridirbo bledies: isz wartė daug triobų, telegrafų stulpų, jų dratus sutraukė. Netoli Plato daug žmonių likosi sunkiai sugriuwusių triobų apskulti.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

Garlaiwys "Halifax City", kurisai apart taworų, turėjo teipogi ir diktai pasażierių, ant ju-rių paskendo.

isz ligonių ir numirėlių. Seniaus Shenandorio gywentojai tokių blogų laikų, kaip dabar yra, neatmena. Daugelis dirbtu ne tik pusedykiai, bet wien už maistą, tik niekur darbo ne gauna.

NEW BRITAIN, CON. Darbai eina čia prastai ir tai wis nie-kyn. Žmonės laukia čia geresnių laikų, o tuom tarpu wis daugiau yra wargę kenzieczių. Fabrikai dirba po tris dienas ant sanwaitės ir tai ne wisi. Kurie turi szio-kių darbų fabrikuose, gal sawę laimingais wadiuti. Naujai atka-kusio darbinio niekur ne pri-ima. Todėl tegul čia nieks ne keliauj darbo įsiekoti.

Chicagoj darbiniai dubanti prie triobų statymo rengia sztraik-ką. Ne pasisekė sutaikyti darbi-nių su darbdawiais prie staty-mo triobų "Union Elevated Loop Co", todėl prezidentas uni-jos ragina darbinjus paliauti darbą prie statymo namų "Fair-ro", "Royal Insurance" ir kitų.

Santaikos sudas prie tai-kymo dirbenzių skurų iszdirbi-nyziose, Chicagoj, su darba-wiais, dar neiszdawę sawo nus-premdimo. Santaikos sudžios, pa-reiklawo nuo darbdawių knių, idant ant jų pasirėmę, galėtu nu-spresti, koksai užmokesnis priguli darbinjams.

PITTSFIELD, Mas. Prasidėjo čia darbai wisose wilonij isz-dirbimų dirbtuwėse. Wisos tų iszdirbimų dirbtuwės priėmė dau-gias, negu jose kada nors dirbo, darbinjū.

Dunkirk, N. Y. Pradėjo dirbti "Brooks Lokomotive Work" dirbtuwės. 1200 darbin-jų jose gawo darbą.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

ISZ Lietuwiszku dirwu AMERIKO.

Reikaluose skaitinczių.

Isz wisų užmanymų, emigran-tų namų reikalai, nors isz syk ne-rado didelio pritarimo, bet ne-nustojant musų laikrasziams jų užmanymų nuolatai klabinti, juo toliaus, juo daugiau randa jis pritarėjų. Wisai kitaip yra su skaitincziomis; nors ant jų uždė-jimo mažiaus reikia turto ir nors jos ant pakėlymo lietuwių pro-tiezko ir doriezko neatbutiniai reikalingos, priderancijos pritari-mo ne randa. Skaitincyzios isz tikro iszliuosuoto žmonis isz-zinkorių nagų. Szpadien daugelis lietuwių neturi darbo, nuobodu namieje sedėti, o kaip žiemą, kaip kada ir per ezalta nekurtame kambaryj; taigi kur lieka jam eiti daugias, jeigu "ne į saliją". Kitokių wietų mes žmonėms ne į-rengėme. Atsiradus skaitinczioms, daugelis rinktiesi galėtu į pakurtus skaitinczių rūmus, wieton mityti paskutinį centą salionuose. Skaitincyzias tokias įrengti ne būtų sunku, kadangi kaip tikime, musų iszleistojai paukauw sawo iszleidimus į to-kias skaitincyzias, kaslink gi kni-gų ir laikraszių swetimosse kal-bose, jas galėtu, jeigu jau ne su-wisus paukauw turtingesni lietu-wiai, tai nors galėtu ant tulo lai-ko paskolinti laikomas namieje knigas, ksp tai daro antai ame-rikiečiai, kurių muzejuose dau-gis daiktų yra paskolintų; an-gli-zkas knigas gal ma but isz-i-derėti ir teipogi gauti dykai isz miestų skaitinczių, kur tokios yra. Ruimtis teipogi galima but gauti nuo miestų, mokslainių ruimuose, kad tik isz tikro kas isz mus norėtu apie tai tikrai ru-pintis. Jeigu jau praszyti rui-mo nuo miestų būtų ne paranku, tai ir mes turime bažytines sales, kurios apwerstos ant įrengimo žmonių skaitinczių daug gero atgabendų galėtu. Mes tikime, kad daugelis parapijų ir lietuwiszų knių noriai tas bažytines sales paszwestu ant teip naudin-gos įrednės kaip skaitincyzios. Taigi wisas kasztas ant įtaisymo

skaitinczių būtų wien įtaisymas kni-goms ežepų ir užlaikymas kni-giui, kurisai dalytu knigas no-rintiems skaityti ir juo nuo jų priiminėtu. Norėjime tik patar-nauti musų tamsiems broliams, o ne abejojame, kad ne patiksime tokių prieszinybių, kurių per-galėti ne būtų galima. Užtektu čia prisidėti lietuwiszkoms draugystėms, o skaitinczioms at-sirastu.

Isz New Britain, Conn.

New Britaino lietuwių pasista-tė dailę bažnytelę, ir turėjo lietu-wiszką kunigą. Atsitraukus lietu-wizkam kunigui, wisas su-silpnėjo kolekto- mažinasi, nieks ne nor duoti ant bažnyčios už-laikymo. Mszios atlaiko dabar ainių kunigas. Kyla čia nesutiki-mai tarp lietuwių, kurie skirstosi į nesikenciančius tarp sawos žemaiczių ir suwalkenczių. Kas tuos nesutikimus kelia, tuom tar-pu ne kalbėsiu, nors turiu pasak-kyti, kad toki darbai nepritinka geram žmogui. Čia lietuwių užsidejo Citizens Klubas, po war-du: "Citizens Lietuwos Brolių". Kliubas szelpia teipogi sawo sa-narijus laike ligos. Tas mieras yra pagirtinas, tik čia Kliube pasirodo stoka supratimo, kaip ji reikia westi. Kliubo sekretorius ne turi nė amerikonszkų popierų ir ne moka angliškai, todėl ne turi tiesos balsuoti prie rinkimų.

NEW BRITAINIETIS.

Isz Cleveland, Oh.

Mes, Clevelando lietuwių, bu-wome iki szio be dwiaszko wadowo, kas sunkiai atsiliepė ant wisos musų gyvenimo. 14 d. Kowo atsilankė pas mus kun. M. Krawczunas, isz Chicago, nors ant poros dienų. Už tai mes szirdingai dėkawojame. Mes ne-turime kuom atliginti už tą kastynės dirbą wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

MAHANAY CITY, PA. Darbai čia eina labai prastai. Anglij kastynės dirba wos po 2 dieni ant sanwaitės.

St. JOSEPH, Mo. Swifto & Co. pjowincyzios pradėjo wėl dar-bą. Dirba čia dabar 100 darbin-jų.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Isz Tomske, Siberijoj, pateko po sudu pagelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio, už neteilią reikalawimą pinigų nuo wienos nu-stacziatikiystės atpuolusios m ote-rizskės, Brosienės. Kada pasim irė sunus minėtos moterizskės ir r e i-kejo palaidoti, į jos namus atėjo tuojaus poliejios oficerias ir pa-gelbinjks poliejios wirszininko, Pilsudzkio (turbut lenkas), ir pa-reikalawo net 100 rublių už da-leidimą palaidoti; kitaip žadėjo įpaustyti numirėlio kuną. Persi-gandusi moterizskė, pagriebė 25 rublius ir su tais pinigais nuėjo ant poliejios. Čia prisitaikiusi prie Pilsudzkio, įbruko tuos 25 rublius, kad tik jos pasimirusio su-naus ne darinėtu, bet tas pareika-lawo 100 ir pagazdino, kad tuo-jaus darinės numirėlių, jeigu ne-gaus pinigų. Moterizskė tiek ne-turėjo, taigi nuėjusi namon, pasi-skolino nuo kaimynų 80 rubl. ir pridėjusi dar 5 rubl. wėl nuėjo su jais pas Pilsudzkį ir tuos, wėl niekam ne matant, jam įbruko. Tas suskaitė pinigų, reikalawo dar 15 traukanczių, bet pas-kaui pasigailejo nawa moterizskės aszurų, pasiganėdino tais pin-gais. Užtai wienok likosi suarezu-otas ir pateko po sudu.

Badas Pietinėj Afrikoj.

Iz pietinės Afrikos ateina žinios apie baisų badą, koksai pasiekė šį metą teip angliskais valdybos pietinės Afrikos, kaip ir Transvaalijos respubliką, ypač gi siaurinius jos kraštus. Neuzmirskime, kad į Transvaaliją iškeliavo teipogi daug lietuvių, kurių daugiausiai turbut gyvena mieste Johanisburge. Korespondentas woksizko laikraščio "Abendpost" sako, kad apie badą, koksai dabar pasiekė pietinę Afriką, gyventojai Europos arba Suvienytų Wieszpatyszečių Szaurinės Amerikos negal turti nė jokio supratimo. Europos kraštams, kuriuos pasiekė neuzaugimas, geležinkeliai priveda įvairių maisto iš kitų kraštų. Čia Afrikoj wienok yra toki kraštai, kurių gyventojai niekada ne matė geležinkelio trukio, negirdėjo nė lokomotyvos szwipimo. Dėl tų kraštų sunkiai galbut pagelba suteikiama. Liuosiu nuo geležinkelio yra siauriniai Transvaalijos kraštai. Tai ten badas skaudžiausiai žmonis pasiekė. Badas apėmė kraštus nuo Matoppa kalnų, pėrejo Krokodilų upę. Skaudžiausiai pasiekia juo duosius. Sztai ką apie tą badą sako tų kraštų gyventojas: Iz Majojo tautszkos giminės du trečdaliu isznaikino budas; neuzilgo, jeigu nieks ne suteiks pagalbos, turės isznykti wisi, isznyks jie nuo bado. Moterys siulo apsigyvenusiems čia baltweidžiams sawo waukus už duonos szmotelį su wisi atiduoti, nes gal jų iszmaityti. Kitur wėl farmeris iszmetė per tworą duonos kepimą. Susirinkę kitų uztworo pusėj iszalę kafrai, pradėjo už tą duoną kruwina kową. Tas pats yra ir su kitoms juodweidžių pietinės Afrikos giminėms. Juodieji pyksta šį metą kaip mums žiemai užstojus; ko neisbaikys badas, europiečiai ir pacijų juodweidžių kulkos, tą užbaigs degtinė, kurią wiskai nezmomiszi prekejai liuosai juodweidžiams pardawinėja.

Moterys augstiesnių mokslų.

Laikraštis "Sociale Praxis" sziotkias paduoda žinias apie moteris haugiasias miedicinos mokslus: Prūsų apszwietimo ministeris, 16 d. Lepos pereinų metų iszdawė padawadyjimą, pagal kurį Prūsų universitetų rektoriams ir kuratoriams daleista, pagal jų asabiszka nužirėjimą, priminti klausyti lekecijų moteris, bet ne kaipo studentas, tik kaipo klausytojas. Baweik tas pats yra ir Austrijos, Suwientose Wieszpatystėse Szaurinės Aneirikos pirmiausiai "Oberlin College", nuo 1833m. pradėjo priminti moteris ant medicinos mokslų. 1886m. buvo čia jau 266 moteriszkų kolegijų ir 263 maizytos, tai gi tokios, kurias lanko teip wyriskiai, kaip ir moterys. Prancūzų 1861m. Lyono universitetas suteikė moteriai pirmutinį daktaro diplomą (nė gydytojas, kokį nusų žmonės paprastai daktaru wadina: daktaro wardą ir diplomą augstausios moksliškios įėdėns suteikia tik tiems gydytojams, kurie sawo tyrinėjimais mokslo fizysakin pastumė, ne turinti tokių nuopelų, bet turintį wien žiesų žmonis gydyti, ne yra daktaras, bet gydytojas; wakariniš Europos wieszpatystėse po bus ne yra užtraus a gydytojas sawinti sau daktaro wardą. 1869 ir 1870m. skaitlius moterų lankancijų uniwersitetus žymiai pakilo. Anglijoj, nuo 1878m. moterys likosi prileistos prie wisi augstausiausių mokslų ir prie egzaminų uniwersitetuose. Wisi Szwecijos uniwersitetai nuo seniai priima moteris; Szwedijoj nuo 1870m., Danijoj, Fulan dijoj, Holandijoj ir Indijose nuo 1875m., Belgijoj ir Italijoj nuo 1876m., Australijoj nuo 1878, Norwegijoj nuo 1884m. Islandijoj nuo 1886m. Wengrijoj gi tik nuo 1895m. Žiemos pusemetį 1895-1896m. Wokietijoj 158 moterys lankė uniwersitetus ir jos sziteip tarp uniwersitetų doli: Berlyne buvo moterų 70, Breslau 14, Freiburge 10, Gettingoj 32, Greifswalde 5, Halle 1, Heidelberg 4, Marburge 3,

Rostoke 13, Tuebingoj 1. Iz Austrijos uniwersitetų daugiausiai moterų lankė Kriokawos uniwersitetą, nes 8, toliaus Czerowicų 5, Lwowe 1. Pragos 4, Windobonos uniwersitetas ne turėjo nė wienos. Maskolijoj 1880m. Peterburge buvo įrengti specializki mediszki kursai moterims, kuriuos pabaigė 1091 moterys, o isz to skaitliaus 700 wėliaus gawo daktaro diplomą, taigi d'ėsnis nuosimintis gawų, tokį diplomą pasirodo tarp moterų, negu tarp pabaigusių mokslų wyriskų. 1882m. dėl politizkų priezaszių moterų kursai likosi uždaryti, dabartius ciecorius, užtojęs ant sosto. Juos isz naujo atidurė ir iszplatinio moterų gydytojų ir daktarų tiesas; dabar jo gal but užweizėtojomis liginubezų ir tarnauti kaipo zemsčių gydytojai. Anglijoj nuo 1877m. iki 1893m. isz pabaigusių Londono moterų mediszka mokslo lankę prie Royal Free Hospital, 183 laikė wieszpatystės uniwersitetuose egzaminus; wiesoj gi Anglijoj tokių per tą laiką buvo 260. Amerikoj 1849m. pirmutinė moteris laikė gydytojus egzaminą. Dabar gi skaitlius p.b.i. gusių tokius mokslus Suwientose wieszpatystėse ir Kanadoj p.siekia jau 65000 moterų.

Maskoliai ir lenkai.

Pradėjus Maskolijai glostyti lenkus, kaip tuliems lenkams net galwa apsiuko. Atsiranda jau ir toki, kurie tiki, kad Maskolijos Mikalai juzka suteiks lenkams tokią iszlygą, kad jie wėl pats Lenkijos ponaus, ką sakome, net galės maskolius wadinti. Iszleido jau teip maskoliai, kaip ir lenkai, žinoma užrubežiuose, (kadangi po Mikalojuszkos waldžia wiesgi nėra tiek liuosybės, idant but galima atwirai kalbėti) klebta rasztų perkratinejančių lenkiskai maskolizskus prietikius. Isz tokių rasztų swarbesni yra: "Tikėjimiszka liuosybė Maskolijoj", "Lenkisz kas klausymas Maskolijoj" ir "Auditor et altera pars". Du pirmutiniai paraszti maskolizskoj kalboj, paskutinis gi leksizkai. Pirmutinis rasztas iszleistas Kriokawoj maskolizskoj kalboj. Rasztas čia parodo tikėjimiszka persikiojimą ne staciatikių Maskolijoj. Antras rasztas, teipogi maskolizskoj kalboj, iszleistas Leipcige, rasztas matomai maskolizskas. Rasztas liepia lenkams iszsidėdėti politizskų fantazijų, suwėrimoneprigulmingos Lenkijos, o užtai pažada atsakancijos sinlygas dėl užlaikymo lenkystės lygiai Lenkijoj, kaip ir Lietuwioj. "Auditor et altera pars" paraszta Moszkino, sandarbinjko Kriokawos laikraščio "Czas". Lenkizskas rasztas čia teipogi nupeikia stengimasi lenkų suwerti neprigulmingą Lenkiją nuo jurių iki jurių. Maszinski sako, kad lenkai dabar priwalo rupintis ne apie suwėrimą neprigulmingos Lenkijos, bet tik apie i wedimą konstitucijos, parlamentarizmo ir katalikystės i Maskoliją. Jeigu lenkams pasiseks isz maskolų staciatikių padaryti katalikus, Diewa suteiks sawo palaiminimą. Taigi mat čia p.maszinski tik apwertė atbulai žodius maskolizskų rasztų ir tai tokų kaip antai "Swiet", kuri sako, kad priderytė Maskolijos padaryti i-z lenkų katalikų, enkus staciatikius. Bet ką lenkystė pelns, jeigu maskoliai ir likto katalikais? To autorias ne izweiszkia.

Berlynas, Chicago ir Wilnius.

Pagal skaitlių sawo gywentojų, Berlyną baweik lygus yra Chicago; Wilnius gi tui tik 10tą to skaitliaus dalį. Suriinkimai gi i miesto idda Chicago pasiekia apie 28000000 dol., Berlyne 88445539 markių, Wilniuje gi apie 500000 rublių. Wėliaus surinkimai nuo tuo laiko pradeda kas metą mažintiesi; Berlyne gi i Chicagoj jie didinasi. Kaslink iszleidimų, swarbiausiais yra iszleidimai ant žmonių apszwietimo. Ant to isz sawo surinkimų miestai paskiria: Berlynas ant szijų metų 16895513 markių, Chicago pereiną metą paskyrė apie 8000000 dol.; ant szijų metų

iszleidimus ant užlaikymo mokslinių padidina ant 600000 dol. Jeigu prireiktų Wilniui proporcionalsizkai prie skaitliaus sawo gywentojų iszleisti tiek ant mokslinių, kiek iszleidžia Berlynas arba Chicago, tai ant to neuztektų wisi miesto surinkimų. Wilnius wienok tame elgiasi kitaip: jis ant apszwietimo reikalų paskiria wos 13000 rublių, bet už tai užlaikymas policijos, pa samdymas kwatierių kariuonai, taigi įrengnių miestui su wisi nereikalingų ir nėjokios jam naudoti ne atgabenancijų, priwertas isz sawo surinkimų paskirti apie 250000 rublių, taigi pusę wisi sawo surinkimų. Berlynui policija ka-ztuoja tik 6000000 markių, taigi netoliesia 2į sykų mažaus negu mokslinių užlaikymas. Ant užlaikymo wien Chicago miesto bibliotekos ant szijų metų paskirta 243357 dol., taigi beveik tiek, kiek Wilnius turi isz wiso surinkimų per metus. Ant suszelpimo beturečių Berlynas paskiria ant szijų metų 10636720 markių; ant gydymo beturečių ligonių 6000000 markių, taigi tiek ju, kiek ant užlaikymo policijos. Wilnius gi ant suszelpimo beturečių ir ant wisi labdarinių įrengnių gal izleisti ant metų wos apie 11000 rubl., nes dagumšurinkimų sėda čia caro numylėta policij; tuos sawo numylėtinius čia priiderėtu apdowanoti sawo turtais, bet kur tas; prie jų penėjimo jis priwerčia miestą.

Lietuwiszkos knigos.

Lietuwinkau bet Lietuwos Nusidawimai. Surinkti ir uzsazyti per M. Janku. Bitenai, 1897m. Kasztas ir spauda M. Jankaus, Bitenose, per Lumpenus. Yra tai trumpa Lietuwos Istorija dėl Prūsų lietuwų, spaudina to woksizkos raidės. Naujo čia p. Jankus nieko ne surinko, tik pasėmė wiską isz kitų rasztų, taigi yra tai kompiliacija. Prūsų Lietuwa iki szio ne turėjo kam nors tinkancijos sawo tautos istorijos, senti gi isz rasztų iszleisti Amerikoj arba i Tilzėj dėl maskolizkos Lietuwos jie ne nori, kadangi pats, wartodami woksizkos raides, nepasitiki lotynizskoms, kurias laiko už katalikizskas. Taigi i šį spragą užkemsas dabar p. Jankaus iszleisti "Nusi dawimai". Weikalas apdirbtas lietuwiszkio dwasioj, todėl nėra abejonės, kad jis atgėbes nauda Prūsų lietuwiams, pakels kiek jų užmigusia dwasioj. Apart kunigaizszių, jų gywenimo ir darbų, paminėta trumpai ir geografijs kraštų lietuwų apgywentų, teipogi apie jų stambeldizską tikėjimą ir apie tulus papročius ir įstatus. Apdirbtas kuigutė ne blogai ir kaip sakė nė, Prūsų lietuwiams ji buvo reikalinga.

Gawome Nr. 1. naujo Lietuwiszko laikraszio iszeinančio Chicagoj, Ill. Naujas laikraštis po wardu "AMERIKAUS LIETUWIS", iszeidziamas p. p. Griniaus ir Laukio. Apie wertę laikraszio isz wieno numerio sunku spręsti. Pirmame numerij nėra swarbesnės wertės straipsnio. Naujas laikraštis isz-ysk pasirodė ne didelis: pusė popieros laksztu. Prekė 1 dol. ant metų.

John W. Hepburn,

Republikonizskas kandidatas ant South Town Assessoriaus.

Ant assessoriaus rankų yra pawesta aprowakimas wisiokios sawasties m'es'o gywentojų ir pagal jų wertę uždėti mokeszczius (taxus) ant jų. John W. Hepburn yra geras ir kiekwienam prieinama žmogus teip, kad kiekwienas turintis kokį reikalą, wida gali gaut pas jį geriausią rodą ir pagelbą, jeigu tik tas reikalas randasi jo geleje. Deltogi dienėje rinkimų, 6 Balandžio, kiekwienas priwalo atiduoti sawo balsą už Johną W. Hepburn.

GEOGRAFIJA

ARBA

MOKSLAS APIE ŽEME.

I DALIS.

Pagal prof. Archibaldą Geikie ir kitus.

Kad žemė greičiaus įkaista negu jurių paviršius, galite apie tai pats persitikrinti. Karszoje saulėjetoje dienoje akmens, žemė teip įkaista, kad negalite ant jų stoti su ne apauta koja, bet maudydamiesi jūrose jauziate, kad vanduo jose yra szaltas. Tas jums geriausiai iszaiszkina, kad kietžemici greičiaus įkaista negu vandens. Po karsztai dienai persitikrinte, kad naktij žemės paviršius ausza greičiaus negu jurių. Per dieną įkaities žemės paviršius szildo ties juom oro plotus, pertai daro juos lengvesniais ir todėl jie kyla i wirsų; tuom tarpu wėl oras ties jurių paviršium, kaipo szaltiesnis, o tuom paciu i sunkesnis, plaukia žemės link kaipo wėsus nuo jurių wėjalis. Naktij wėl tas persikeicia atbulai, nes oras esantis ties atauszusi žemės paviršiumi, ausza pats ir tuom paciu stojasi sunkesniu negu tas, kuris yra ties jurių wandenims, taigi pakilus i wirsų orui ties jūromis, prie jų, kaipo szaltas nuo žemės wėjalis plaukia oras ties žeme esantis jurių link.

Matote todėl, kad swarbiausia priezastis oro krutėjimo yra ne wienodumas jo temperaturos. Didelę ant to teipogi turi įtekmę persimainymai kaslink dagumo vandens garų oro platuose esancijų. Bet kad garai yra lengvesni už orą, tai ir susimaiszymas garų teipogi bus lengvesnis už gryną be garų orą; juo daugiau bus garų, juo lengvesniu bus ir susimaiszymas jų su oru, taigi oras juo daugiau turės garų, juo jis bus lengvesniu. Sunkumą oro, arba jo spaudimą mieruojame su pagelba prietaisais wadinamus barometru. Juo spaudimas oro bus didesnis, taigi jo mažiausias jame bus garų, juo augstasčiaus pakils gywasis cidabras ant barometro; juo wėl spaudimas oro yra mažesnis, taigi juo daugiau ore bus vandens garų, juo žemiaus puola gywasis cidabras barometro. Kada daug vandens garų yra ore, tai oro spaudimas pasimazina ir barometras puola. Zemai nupuolęs gywasis cidabras zenklina lytų arba andras.

Kiekvienas persimainymas sunkumo arba spaudimo atmosferos, ką gimdo daugamas vandens garų, gimdo atsakantį oro krutėjimą. Susimaiszymas szilto oro ir vandens garų, kaipo lengvesnis už orą su mažai garų, kyla i wirsų, sunkesnis gi szaltiesnis ir sausesnis traukia isz wisi szalių užimti wietą i wirsų iszkilimus. Nuo to paeina wėjai ir audros. Apie tą toliaus placziasis pakalbėsim.

Kada dėl persimainymo temperaturos arba daugumos vandens garų ore, sunkumas jo ties kokių nors kraštu susimazino greičiaus negu ties kitu, tasyk plaukia jis isz to krašto greitai i gulintį widadų ir juo tasai skirtumas sunkumo atmosferos bus didesnis, juo smarkesnis bus oro traukimas. Nuo to skirtumo pasidaro ciklonai, wėtros ir wėjai.

Yra ant swieto toki kraštai, kuriuose oras visada sunkus, taigi čia oro spaudimas visada didelis, augstas, bet yra ir toki, kur jis visada dregnas, lengvas, todėl jo spaudimas mažas arba, kitaip sakant, žemas; abudu tuodu kraštai nuolatai maino sawo orą. Wėjas pučia isz kraštų augsto oro spaudimo i kraštus žemesnio, taigi mažesnio spaudimo. Didžiausi plotai kraštų mažesnio oro spaudimo apsiauczia wisi žemės apskritį paveiksle platus dirzo isz abiejų ekwatorių pusių. Oras čia karsztas ir dregnas ir todėl smarkiai garuoja. Todėl čia nuolatai kyla i wirsų sziltas ir dregnas oras, kurisai atszala augstybėse, garai susilaszina ir puola ant žemės paveiksle didelių ir tankių lytų. Bet tas iszkilimas i wirsų szilto oro pagimdo wėl atplaukima szaltiesnis isz sziaurinių ir pietinių kraštų oro, turincio didesnį spaudimą. Toki nuolatiniai priplaukimai oro ties ekwatoriumi gimdo nuolatinius wėjus, taigi niekada nesimainancius, wadinamus pasatais.

Ar wėjas yra mažas, ar nuolatai puoziantis isz wieno krašto, ar netikėtas ir smarkus, visada jo priezasties reikia įjeszkoti skirtumo oro spaudimo aplinkinėse, kaiminytojų esancijų kraštų; reikia wien atminti, kad wėjas visada pučia isz kraštų didesnio oro spaudimo, i kraštus mažesnio spaudimo.

Kaip iszyla žemė ir oras?

Saulė yra tai swarbiausia priezastis wisiokių apseirskimų ant žemės. Ji siunczia mums swiesą ir szilumą, o be swiesos ir be szilumos ne gal but nė jokia gywybė; ne butu saulės, ne but ir žmonių ant žemės, nė jokių gywuolių nė augmenų. Jeigu saulė ne szildytų žemės, jos atmosfera apsiastu žemę wienodu ne persikeiozanciu, nekruwanciu uzkloadu. Tuojau mes pamatysime, koki swarbus apseirskimai buva ant žemės tik todėl, kad ją szildo saulės spinduliai; apie tulus isz tokių apseirskimų jau rods pirmiaus pavirsztiniszkas kalbėjome. Pirmiaus wienok pažirėsim, kaip galime iszmeruoti tą szilumą. Ant to yra wisi pažistamas termometras.

Wisioki kuni nuo szilumos iszsiskeicia, pagal iszsiskeitimą galima spręsti apie jų szilumą, arba kitaip sakant apie jų temperatūrą. Jeigu termometrą įleisime i tirpstantį ledą, tai gywasis cidabras jame susitraukia nuo szalcio, jis nusileidžia žemyn termometro dudelėj ir apsiszoja ant wietos, ant kurios paženklinta 0°. Jeigu jį patalpinsime garuose wendancio vandens, tai gywasis cidabras pakils iki 80° Reaumuro ir iki 100° Celciaus termometro. Tokiu budu pasirodo, kad 80° Reaumuro yra lygus 100° laipsnių Celciaus termometro. Pažirėsim dabar, kaip iszsiskeirsto saulės sziluma ant žemės pavirsziaus.

Dauguma szilumos ant žemės pavirsziaus, apart nuo saulės, paeina ir nuo kitokių priezaszių. Swarbiausiu yra pasilenkimas žemės aszies prie jos kelio aplink saulę, arba prie ekliptikos, nuo ko paeina wisiokios metų dalys, ilgis dienos ir nakties wisiokiuose žemės kraštuose.

Ilgiausia ir trumpiausia diena wisiokiųse platumose musų žemės buva: ant ekwatorių ir tarp tropikų ilgusia diena yra 12 walandų, tiek jau turės ir trumpiausia, taigi čia ilgis dienos lygus visada ilgiui nakties. Ties 40° geografiškios platumos ilgusia diena yra 14 val. 51 min. trumpiausia gi 9 val. 9 min. Ties 60° platumos ilgusia diena buva 18 val. 30 min.; trumpiausia gi 5 val. 30 min. Ties 70° ilgusia diena yra jau 65 dienos; ties 90° jau 186 dienos.

Keliadami nuo ekwatorių prie polių, mes užtėmyjame, kad didesnėse platumose, taigi toliaus nuo ekwatorių, wasaros laike saulė szwiečia didesnį paros dalį; žiemą gi prieszingai, ji szwiečia trumpiaus.

Mes teipogi žinome, kad saulė ne visur wienodai kaitina žemę, juo saulė pakyla augstaus ir juo jos spinduliai puola stacziaus, juo smarkiaus kaitina žemę, prieszingai bus, jeigu saulė yra žemai ant dangaus ir jos spinduliai puola gulszcziai, meta ilgus szeszilius—tasyk saulė mažai žemės paviršiumi suteikia sawo szilumos. Ant ekwatorių saulė buva ant teip praminto zenito, taigi tiesiog ties galwa, o ties poliais, kur ji wasaros laike szwiečia per isztisas 186 dienas nepasikawojusi, taigi teip ilgai nenusileidama, jos spinduliai puola gulszcziai, po kampu 23½°.

Iz to matote, kad saulė ne wienodai visur szildo žemės pavirszių wasarą ir žiemą ir ne wienodai szildo wisiokias wietas ant žemės pavirsziaus.

Jeigu iszmeruotume wisią szilumą, kokią per metus saulė suteikia žemei, tai pamatytume, kad jos butų labai daug.

Jeigu wisią žemės pavirszių butu uzklotas ant 178 pedų stora ledo pluta, saulės szilumos, kokią ji žemei per metus suteikia, užtektu ant sutarpinimo wisi tos stora ledo plutos.

Jeigu žemę gaudama nuolatai tokią daugybę szilumos nuo saulės, jos neuzdytu, tai juo toliaus, juo labiaus įkaista. Bet žemė žudo labai daug tos szilumos, kokią gauna nuo saulės. Žemę, kaip žinome, isz wisi kraštų apsiauczia stori jos atmosferos plotai; už tos atmosferos eina szalti dangaus ruimų plotai. Mes rods ne galime perneszi termometro i tuos szaltus plotus ir iszmeruoti jų temperatūrą, bet galime apie ją spręsti ir iszskaityti nors netoliesią temperatūrą tų dangiszkų ruimų. Iszstirimai ir iszskaitymai parodė, kad tuose tuszčiuose ruimuose augstauszias musų žemės atmosferos yra toki szalciai, apie kokius mes neturime, supratimo: szaltis tuose ruimuose yra: —130°—150 szalcio pagal Celciaus termometrą; tokių szalczių ant žemės niekur ne patinkame.

Czia tai, i tą bedugnį, szalcio ir tamos ruimą žemė paveiksle spindulių, siunczia szilumą, kokią apturi nuo saulės. Stori atmosferos plotai atskiria žemės pavirszių nuo tų szaltų ruimų. Jeigu ne butu atmosferos, szilti saulės spinduliai szildytu žemės pavirszių per isztisą dieną. Kaip tik saulė pasikawotu už matomo horizonto, wisa apturėta per dieną nuo saulės sziluma umai pereitu i tuos bedugnius neiszmeruotus szaltus dangaus ruimus ir naktims ant musų žemės pavirsziaus turėtu buti toki szalciai, kad net karsztuose ties ekwatorium kraštuose vandens uszsidengtų szalta, stora ledo pluta. Oras wienok neiszeidžia liuosai szilumos, kada ji nori i tuos szaltus bedugnius dangaus ruimus pakilti. Szilumos ir swiesos spindulių, bėgancius nuo saulės prie žemės, musų oras lengviaus perleidžia, negu pacijų szilumą be swiesos. Todėl tai oras perleidžia daugias szilumos ateinancios su szwiesa nuo saulės, negu praleidžia jos i szaltus dangaus ruimus, kylančios be swiesos nuo žemės. Oras padaro, kad sziluma prie žemės pavirsziaus yra didesnė negu augstybėse, ji nedaleidžia žemei per daug atauszi per naktį. Oras dėl žemės užstoja stiklus languose musų kambarių.

Žemė dalinasi sziluma, kokią gauna nuo saulės su szaltais paswiečių ruimais, bet ne wisa dienią szilumos daugumą suteikia tiems ruimams, tas paeina nuo temperaturos žemės pavirsziaus, nes juo daugiau tasai pavirszius įkaities, juo daugiau tos szilumos pats turi, juo daugiau jis siunczia i dangaus ruimus; apart to dar, dauguma szilumos, kokią žemė gal siusti i tuos szaltus dangaus ruimus, paeina ir nuo oro. Pasirodo, kad juo mažiaus yra ore debesų, juo daugiau žemė žudo szilumos, taigi juo labiaus ji naktims atszala. Debessys ne perleidžia szilumos spindulių kylančių nuo žemės, užlaiko juos ir atstumia, atmusza atgal prie žemės. Debessys todėl yra kaipo uzkloadas, kurisai ne daleidžia žemės pavirsziui atauszi per daug per naktį.

Oras wienok pats mažai iszyla nuo szilumos spindulių per jį begancijų; jo sziluma, taigi jo temperatūra paeina nuo temperaturos žemės pavirsziaus, taigi nuo kietžemių ir wandenų iszilimo.

Užtekęs saulei, temperatūra žemės pavirsziaus pradeda kilti, tas paeina nuo daugumo szilumos, kokią siunczia kildkama augstzyn saulė. Juo labiaus pats žemės pavirszius įkaity, juo daugiau szilumos spindulių siunczia jis i szaltus dangaus ruimus, bet wisi mažiaus jų siunczia negu gauna nuo saulės teip priesz pietus, kaip ir po pietų. Bet tik iki 1 arba 2 walandai. Toliaus i wakarą, jau žemė daugias siunczia sawo szilumos negu jos gauna nuo saulės ir todėl temperatūra žemės puola žemyn, taigi ji pradeda auszti. Priesz nusileidziant saulei toksai atszalimas žemės pavirsziaus eina dar greičiaus, naktij gi wėl pasimazina per pasidarimą ramos, miglų ir žemutinių debesų, bet wisi žemės pavirszius ausza iki saulės užtekejimui, nuo kurio tai laiko saulė pradeda wėl szildyti žemės pavirszių ir jos temperatūra pakyla.

Dalis szilumos, kokią apturi žemė nuo saulės, eina ant suszildymo wisiokių žemės eilių ir aplinkinės oro eilės. Žemės eilės susideda isz smulkių kietų dalelių, tarp kurių yra oras; toki kuni paprastai sunkiai perleidžia szilumą ir sunkiai sykį iszylę sawo szilumą suteikia kitiems kurnams. Sunkiausiai perleidžia szilumą pieszka. Bet jeigu žemė suszlapo, oras isz tarpo jos dalelių praszilaszina ir jo wietoj buva vanduo, tasyk žemė geriaus perleidžia szilumą. Todėl juo sausesnis oras, juo sausesni žemės plotai, juo palengwias sziluma pereina i žemės eiles esancias giliaus ir i apatinę oro eilę.

Jeigu padėsim ant saulės keletą wisiokių daiktų, tai patėmysime, kad jie ne wienodai iszyla i tą patį laiką: wieni iszyla greičiaus, kiti palengwias. Tas paeina nuo jų sudėjimo ir fiziszkų ypatybių, paveiksian, nuo parvos; tamsių parvų daiktai iszyla greičiaus už swiesius. Bet juo koksai daiktai greičiaus iszyla, juo greičiaus paskui atszala per spinduliuimą sawo szilumos. Iszilimas žemės eilių nuo saulės spindulių paeina nuo jų ypatybių ir parvos; tamsių parvų žemė greičiaus ir labiaus iszyla per dieną, bet užtai greičiaus ir labiaus atausza per naktį.

Vandens iszyla palengwias negu kietžemiai; prisi-griebe apatinių žemės eilių, jie pavėlina iszilimą ir atauszimą žemės pavirsziaus.

Kadangi žemės apskritys turi wandenų ir kietžemių plotus, susidedancius isz wisiokių žemės eilių ir kad ne wisi wietos ant žemės yra lygiai saulės apszwiestos ir saulė ne wisa diens pavirsziui yra lygiai augstai pakilusi, tai wisiokių wietose ant žemės pavirsziaus yra ne wienodai jas isziles: kaip kur jis bus labiaus, kitur wėl mažiaus isziles.

Pažirėkime dabar, kaip atsiliepia iszilimas žemės pavirsziaus ant spaudimo oro plotų ties tuom pavirszių esancijų.

(Toliaus bus)

